

Jon Fosse TO JE ALES

*Z norštiny přeložil
Ondřej Vimr*

Pistorius & Olšanská
Příbram 2024

Tato publikace byla vydána s laskavou finanční pomocí
Ministerstva kultury České republiky, Nadace Český literární fond
a nadace NORLA.

This translation has been published with the financial
support of the Ministry of Culture of the Czech Republic,
Nadace Český literární fond and NORLA.

MINISTERSTVO
KULTURY

Copyright © 2003, 2023 by mareverlag, Hamburg

Copyright © 2003 by Jon Fosse

Překlad © Ondřej Vimr, 2024

ISBN 978-80-7579-182-5

VIDÍM SIGNE LEŽET VE SVĚTNICI NA LAVICI a dívat se na všechny ty známé věci, na starý stůl, kamna, truhlu, staré obložení stěn, velké okno s výhledem na fjord, dívá se na to, ale nevidí to, a všechno je jako dřív, nic se nezměnilo, a přesto je všechno jinak, pomyslí si, protože potom co zmizel a byl pryč, už není nic jako dřív, ona tu zkrátka je a taky tady není, dny přicházejí a odcházejí, noci přicházejí a odcházejí a ona jde s nimi, krok sun krok, nikde po sobě nezanechá žádnou velkou stopu, ani vlastně nic nemění a ví vůbec, jaký je dneska den? pomyslí si, ale no jistě že je čtvrtek, je březen, rok 2002, ale ovšem, tohle ví, ale kolikátého je, to už si třeba neuvědomuje, a proč by také měla? znamená to snad něco? pomyslí si, ale stejně se uvnitř pořád cítí silná a pevná jako předtím, než zmizel, ale pak jí to zas vytane na mysl, jak zmizel, tehdy v úterý, koncem listopadu, v roce 1979,

a vtom se znovu propadne do prázdnoty, pomyslí si, pohlédne ke dveřím do předsíně, a ty se otevrou, a ona vidí samu sebe vejít dál, dveře za sebou zavřít, vidí se vejít do světnice, zastavit se a zahledět se k oknu, a pak sebe samu vidí hledět na něho, jak stojí před oknem, ona vidí, když tam stojí uprostřed místnosti, jeho vyhlížet ven do tmy, má černé dlouhé vlasy, na sobě černý svetr, svetr, který mu sama upletla a který, když je chladno, nosí skoro pořád, a on tam stojí, pomyslí si Signe, a skoro splývá s tou tmou venku, splývá s ní do té míry, že když vešla a nahlédla dovnitř, ani si zprvu nevšimla, že tam stojí, přestože vlastně věděla, ani o tom nemusela uvažovat, ani si to v duchu říkat, věděla, že tam takhle bude stát, pomyslí si, a jeho černý svetr a tma venku se slévá v jedno, on je tma a tma je on, ale stejně, pomyslí si, je to přece tak, že když vešla a uviděla ho tam stát, jako by spatřila něco nečekaného, a to je právě zvláštní, protože takhle on tam stojí často, u okna, jenže ona to většinou nevidí, pomyslí si, anebo to vidí, ale jakoby si toho nevšímá, protože i z toho, jak tam stojí, se stal zvyk, jako ze všeho možného, stalo se z toho něco, co tam zkrátka má, kolem sebe, ale teď, když vešla do světnice, ho tam stát uviděla, uviděla jeho černé vlasy, uviděla černý svetr, a on tam teď stojí a vyhlíží do tmy, ale

proč to vlastně dělá? pomyslí si, proč on tam vlastně takhle stojí? kdyby venku něco bylo vidět, to by snad chápala, jenže ono tam nic vidět není, jenom tma, těžká a skoro černá tma, no možná by kolem mohlo jet auto a světlo z reflektorů ozářit kus cesty, jenže zas tolik aut tudy nejezdí, a takhle to vždycky chtěla, vždycky chtěla bydlet tam, kde nikdo jiný nebydlí, kde by ona a on, Signe a Asle, mohli být co nejvíc sami, v lidmi opuštěných končinách, kde jaro je jaro, podzim je podzim, zima je zima, kde léto je léto, na takovém místě chtěla bydlet, pomyslí si, ale teď, když je vidět jenom tma, proč tam takhle stojí u okna a vyhlíží ven? no proč tam je? proč tam tak často stojí, když stejně není nic vidět? pomyslí si, a kdyby už tak bylo jaro, pomyslí si, kdyby už přišlo jaro, jarní světlo, teplé dny, drobné kvítí na loukách, pučící a zelenající se stromy, protože tahle tma, tahle tma, která ne a ne skončit, se už nedá vydržet, pomyslí si, a už mu ale opravdu bude muset něco říct, pomyslí si, a vtom jako by něco bylo jinak než dřív, pomyslí si a rozhlédne se po světnici, a přece je všechno zrovna jako dřív, nic se nezměnilo, proč si myslí, že se něco změnilo? pomyslí si, proč by se něco mělo měnit? co ji to vůbec napadá? že by se něco mělo měnit? pomyslí si, vždyť on tam pořád stojí u okna, skoro se od té tmy venku nedá

rozeznat, jenže co to s ním je poslední dobou? stalo se něco? změnil se nějak? proč je teď tak tichý? i když tichý on přece býval vždycky, pomyslí si, to je celý on, vždycky býval takový tichý, takže to vlastně není zas tak zvláštní, ne, protože takový on zkrátka je, takovou má povahu, s tím se nic nenadělá, pomyslí si, a kdyby se k ní třeba teď otočil a něco jí řekl, pomyslí si, jen tak, zkrátka něco, ale on tam zůstane stát, jako by si ani nevšiml, že vešla dovnitř

Ty tu stojíš, řekne Signe
a on se k ní obrátí a ona vidí, že tu tmu má
i v očích

No, stojím, řekne Asle

Moc toho asi venku vidět není, řekne Signe

Ne, nic, řekne Asle

a usměje se na ni

Jenom tma, řekne Signe

No, jenom tma, řekne Asle

Tak na co se díváš, řekne Signe

Ani nevím, na co se dívám, řekne Asle

Ale stojíš přece u okna, řekne Signe

To stojím, řekne Asle

Ale na nic se nedíváš, řekne Signe

Ne, řekne Asle

Tak proč tam teda stojíš, řekne Signe

To by mě vážně zajímalo, řekne ona

Přemýšlíš o něčem, řekne ona
Ne, o ničem nepřemýšlím, řekne Asle
Tak na co se díváš, řekne Signe
Na nic se nedívám, řekne Asle
Ty nevíš, řekne Signe
Ne, řekne Asle
Jen tak tam stojíš, řekne Signe
Jo, jen tak tu stojím, řekne Asle
Jen tak, řekne Signe
Vadí ti na tom něco, řekne Asle
Tak to nemyslím, řekne Signe
Tak proč se ptáš, řekne Asle
Jen tak, řekne Signe
Aha, řekne Asle
Nic jsem tím nemyslela, jen se tak ptám, řekne
Signe
A tak, řekne Asle
Jen tak tu stojím, řekne on
Když člověk něco řekne, tak tím nemusí hned
něco myslet, řekne on
Vlastně skoro nikdy, řekne on
Někdy zkrátka člověk něco řekne jen tak, řekne
Signe
Jen tak, něco, řekne Asle
Něco se musí říkat, řekne Signe
To musí, řekne Asle
To jo, řekne on

a ona ho vidí, jak tam stojí a neví pořádně, co si se sebou počít, a pak zvedne jednu ruku a zase ji svěsí a pak zvedne druhou ruku a drží ji napůl před sebou, zase zvedne i první ruku

O čem přemýšlíš, řekne Signe

Vlastně o ničem, řekne Asle

Aha, řekne Signe

Tak si říkám, řekne Asle

Říkám si, řekne on

a zadívá se na ni

No, řekne on

No, no říkám si, no že bych, řekne on

Říkáš si, řekne ona

No že bych, řekne Asle

Že bys co, řekne Signe

Že bych, řekne Asle

Že bych si na chvíli vyjel na Fjord, řekne on

Dneska taky, řekne Signe

Asi jo, řekne Asle

a on se znovu obrátí k oknu a ona ho tam znovu vidí stát a znovu ho od té tmy venku skoro nerozezná a vidí před oknem jeho černé vlasy a vidí černý svetr, který splývá s tmou venku

Dneska taky, řekne Signe

a on neodpoví, tak dneska taky pojedete na Fjord, pomyslí si Signe, ale vždyť přece fouká, a za chvíli určitě začne pršet, ale copak on se na to

ohlíží, ten na počasí nedá, když už se jednou rozhodne, že si vyjede na loďce, na té malé veslici, dřevěné, pomyslí si, a copak z toho může mít nějakou radost plavit se po Fjordu v takové lodičce? zima je tam určitě a nevlídno, a vždyť je to jenom Fjord, moře, vlny, snad by to mohlo být hezké v létě, vyjet si na Fjord, když je oslnivě modrý, když se modře jenom blyští, to by se možná jeden nechal nalákat, když je Fjord zalitý sluncem, když je klidný a modromodrý, ale teď, v nejtemnějším podzimu, když je Fjord šedý a černý a bez barvy a zima je a vlny veliké a rozbouřené, a co teprve v zimě, když jsou lavice v lodi zasněžené a omrzlé, když se do lan musí kopat, aby v tom ledu povolila a loďka se dala odvázat, a po Fjordu plavou sněhové kry, proč, co je na takovém Fjordu vůbec lákavého? to tedy rozhodně nechápe, pomyslí si, mírně řečeno, pomyslí si, to je pro ni nepochopitelné, a kdyby se na ten Fjord pouštěl jen tak jednou za čas, chytat ryby, líčit pasti, nebo tak něco, ale ne, on tam musí každý den, někdy třeba i dvakrát, ať je tma, ať prší, jsou vlny, ať je roční doba jaká je, no copak vážně nechce být s ní? to proto se pořád musí pouštět na Fjord? pomyslí si, protože proč by tam jinak jezdil? a copak se poslední dobou nezměnil, radost má z něčeho jen málokdy, skoro nikdy, a je takový plachý a straní se

lidí, když má někdo přijít, hned se vytratí, a když se náhodou stane, že se s někým má bavit, tak neví, co si počít s rukama, neví, co má říkat, jenom stojí a připadá si nespůj, a všichni to samozřejmě vidí, pomyslí si, co to s ním je? pomyslí si, vždycky byl trochu takový, trochu bezradný, jako by si myslel, že je ostatním na obtíž, že ostatní ruší už tím, že někde je, že překáží, brání lidem, aby mohli to nebo ono dělat, a vůbec si to neuvědomuje, a je to čím dál horší, dřív dokázal s ostatními lidmi trávit čas, jenže teď už ne, teď se tu kromě ní objeví ještě někdo další a on hned zmizí a je si někde sám pro sebe

Ty musíš na Fjord, o tom ty přemýšlíš, řekne Signe

O ničem nepřemýšlím, řekne Asle

O ničem, řekne Signe

Ne, řekne Asle

O ničem nepřemýšlím, řekne on

Jen tu stojím, řekne on

Jen stojíš, řekne Signe

Jo, řekne Asle

Co je dneska za den, řekne Signe

Úterý, řekne Asle

Je úterý na konci listopadu a je rok 1979, řekne on

Ty roky běží, řekne Signe

Strašně rychle, řekne Asle
Je úterý na konci listopadu, řekne Signe
Ano, řekne Asle
a jde od okna směrem ke dveřím do předsíně
Takže ty jdeš, řekne Signe
Jo, řekne Asle
A kam, řekne Signe
Jen tak se projít, řekne Asle
No tak se běž projít, řekne Signe
Vždyť jdu, řekne Asle

a Signe ho vidí jít ke kamnům, pak sebere polínko, shýbne se a přiloží polínko do kamen, pak se zase narovná a zahledí se do plamenů a chvíli pak dál takhle stojí a hledí do plamenů, až nakonec jde ke dveřím do předsíně a ona vidí, jak bere za kliku, pak jako by zaváhal, zarazil se, neměla by mu něco říct? anebo jí chce něco říct on? ale ani jeden nic neřekne a on kliku stiskne

Nechtěl jsi něco, řekne Signe

Ale ne, řekne Asle

a přitáhne dveře k sobě, vyjde ze dveří, a jako by se k ní chtěl obrátit a něco jí říct, ale jenom za sebou zavře dveře, pomyslí si, nemá co říct, zkrátka otevřel dveře a odešel, pomyslí si, ale nijak to mezi nimi neskřípe, všechno je v pořádku, oni dva jsou nejlepší pár, jaký si člověk dokáže představit, nic špatného si nikdy ani neřeknou, a on

nejspíš často ani neví, pomyslí si, co dobrého by pro ni mohl udělat, je si sebou nejistý, neví, co by měl říkat nebo dělat, ale žádnou zášť vůči ní v sobě nemá, ničeho takového si nikdy nevšimla, pomyslí si, ale proč teda musí pořád jezdit na ten Fjord? s lodčkou, co si pořídil, dřevěnou, jenom s vesly, pomyslí si a vidí, když tam tak leží na lavici, samu sebe stát uprostřed světnice a pak se vidí, jak jde k oknu a tam se zastaví a vyhlédne ven, a teď se tam udělalo docela světlo, pomyslí si a stojí u okna, je tam asi tolik světla, kolik ho tam vůbec touhle roční dobou může být, udělalo se tam takové světlo, že je vidět šedé a černé Nebe a taky je vidět matně šedá Hora na druhé straně Fjordu, pomyslí si, ale tam v dálce na Cestě, co se to tam děje? kdo to tam stojí? kdo to je? a co tam dělá? že by tam stála ona sama? a vypadá vystrašeně? zoufale? jako by se vytrácela, jako by úplně mizela? vážně tak vypadá? pomyslí si, co to má být? pomyslí si, ale ne, stojí přece tady, u okna, stojí tady a vyhlíží ven, co jí to vlastně napadá si myslet, že stojí tam dole na Cestě, a jako by se vytrácela? proč takhle uvažuje? to přece nejde, pomyslí si, protože stojí tady, u okna, a vyhlíží ven, ale nemůže tady takhle zůstat stát, tady u okna, vždyť tady přece stojí tak často, skoro pořád tu takhle stojí a vyhlíží z okna, někdy na Cestu, někdy na Cestičku, tak si

ji pojmenovali, pomyslí si, Cestička, asi chtěli, aby to bylo takové hravé, anebo jí prostě chtěli nějak říkat, a tak jí začali říkat Cestička, a ta vede na hlavní silnici, na Cestu, jak říkají, od Chalupy, kde jsou doma, kde bydlí, od krásné Chalupy, nejstarší části jsou staré několik set let, a pak se přistavovalo a přestavovalo, a ona už tady taky bydlí víc než dvacet let, opravdu tak dlouho? může to být už tak dlouho? pomyslí si, no vždyť už to taky bude nějakých pětadvacet let, co se s ním seznámila, co ho poprvé uviděla, jak k ní jde, ty jeho dlouhé černé vlasy, a tehdy se to stalo, tehdy se to rozhodlo, že on a ona budou spolu, tak to zkrátka bylo, pomyslí si a vyhlíží na Cestu, která se jako tenká čára vine podél Fjordu, ale jeho tam nikde nevidí, pomyslí si a pak pohlédne na Pěšinu, která vede od Cesty k Zálivu a k Boudě na loď a k Molu, pak přehlédne celý Fjord, který je pořád stejný a pořád se mění, a potom pohlédne na Horu na druhé straně Fjordu, která někde mezi černou a šedou strmě padá z Nebe, které se lehce pohybuje mezi šedou a bílou, až k linii lesa dole u paty Hory, a teď jsou černé i stromy, a jaké to bude hezké, až se znovu zazelenají, až zazáří zelení, pomyslí si a znovu pohlédne na Horu, a pak si pomyslí, že to vypadá, jako by Hora padala a zároveň vydechovala, ale teď už toho vážně musí nechat,